

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av ett timrat torp på gården Hårsbäck sør 2:7 i Heby kommun

Linderson, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2017). *Dendrokronologisk analys av ett timrat torp på gården Hårsbäck sør 2:7 i Heby kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2017:39). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

29 maj 2017

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:39
Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ETT TIMRAT TORP PÅ GÅRDEN
HÅRSBÄCK SÖR 2:7 I HEBY KOMMUN**

Uppdragsgivare: Bengt Ander, Åsboda, Sör Hårsbäck 464, 744 91 HEBY

Område: Uppland **Prov nr:** 62997-62999 **Antal sågprov:** 3

Dendrokronologiskt objekt: Bostadsbyggnad, norra sidan möjligen "Ryttarens Boställe"

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : beskrivning V8=åttonde varvet	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året) S(sommaren)	Trädets egenålder, Beräkning ±10år
62997	V8	Tall	104	Sp 57, W	1803	V 1803/04	120
62998	V9	Tall	110	Sp 53, W	1803	V 1803/04	125
62999	V10	Tall	119	Sp 53, W	1803	V 1803/04	130

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen:

Alla tre timmerstyckena är avverkade **vinterhalvåret 1803/04**. Virket dateras bäst mot lokalt funna objekt indikerande att träden har vuxit **lokalt**, enligt Bengt Ander höll fastigheten skog för tiden då avverkningen skedde. Det är därför rimligt att virket är kommet från fastigheten. Årsringserien som skapats täcker tiden 1685-1803. Groddåret beräknas till 1670-talet. Kuriöst kan nämnas att allra bäst korrelerar årsringsserier tagna ur Appelbergiska magasinet i Norrtälje (avverkning vintern 1733/34). Korsdateringen är så god att virket kan mycket väl vara kommet från samma ståndort som virket i denna undersökning eller åtminstone närliggande område.

Diskussion

På bilderna jag har fått kan man se en färgskillnad, mer väderbitna, från och med tolfte varvet och uppåt. Denna del förefaller vara av en högre ålder. Vanligtvis är det tvärt om, att det äldsta är nederst. Men här kan det förhålla sig så att man har plockat ner det friska virket och byggt nytt, år 1804, till och med varv 11 och därefter satt åter ihop den övre delen. Detta kan indikeras bland annat genom märkning av detta timmer.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891 Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Prover från samma objekt, insända inom två år, **debiteras endast provkostnaden.**

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi,

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891 Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se
